

ԱՌԱՎԱՑ ԱՇԽԱՐՀ

Ա.

Առականերու գործածութիւնը այնքան հին է՝ որքան մարդկութիւնը և այնքան ընդարձակ՝ որքան աշխարհը: Լորտ Պէյքըն բնածէ՝ Առականութիւնը աւելի հին է քան վիճաբանութիւնը:

Գը փափաքէնք, յողուածներու շարքի մը միջոցաւ, մեր ընթերցողները հաղորդ ընել այն մտաւոր հանգչիին՝ զոր ունեցանք հին կրօնքներին ոմանք առականերու ընթերցմամբ:

Ստորեւ, Թարգմանաբար մեր տալիք առակաները այնքան հին են, շատ հաւանաբար, որքան, օրինակի համար, հին է Սուրբ Գրքի Դատաւարացի Թ. 8-16 համարներուն մէջ գրուած աղ ընթերցումը:

Ծառերը կ'ուզեն թագաւոր մը ունենայլ, ըստ այսմ, կ'առաջագին ձիթենիին թագաւոր օժտել, բայց ան կը մերժէ բռնելով. — Լքե՛մ իմ պարտաւորութիւնս, որու շնորհիւ Աստուած և մարդիկ զիս կը փառաւորեն, և երթամ ծառերուն իշխել: Զիթենիին մերժումն մին վրայ, ծառերը առաջարկ կը տանին թզեհիին, ապա որթատունկին, որոնք նոյնպէս մերժումով կը պատասխանեն, շուգելով հրաժարել իրենց քաղցրութենէն և գինիի արտադրութենէն: Զբարհասո՞ ծառերը կը գիմեն զմիմիկին:

Եթէ զիս թագաւոր օժեք, պէտք է իմ հովանոյս տակ պարփակուիք, այլապէս, կրակ կը ժայթքէ ինձմէ և մարդով լիբանանի անտառները կ'այրէ:

ՀԻՆՏՈՒ ԿՐՈՆՐԻ ԱՌԱՎԱՆՈՒԷՆ

1. — ՀԱՍՏԱՔԻ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ

Աշակերտ մը անուան հաւատք ունենալով իր Գուրուին(*) վրայ, գետի մը ջուրերուն վրայ քալեց, լոկ իր Գուրուին անունը արտասանելով: Վարդապետը այս առնչելով, ինքնիրեն խորհեցաւ. քանի որ այսքան զօրութիւն կայ իմ անուան մէջ, անկասկած, ես շատ մեծ և հզօր մէկ պէտք է եղած ըլլամ: Յաջորդ օրը ինք ևս փորձեց քալել գետին վրայ, ես, ես, ես, արտասանելով: Հապիւ թէ տաք ջուրերուն վրայ դրած էր, ընկղմեցաւ ու խեղդուեցաւ:

Հաւատքը հրաշքներ կրնայ գործել, բայց

(*) Հնդկական կրօնի մէջ Կուրու կը կոչուին այն հոգեւոր անձնակներ կամ սաաջնորդներ, որոնց հոգեւոր հեղինակութիւնը աւակներէ պէտք է ընդունի եւ անոնք երարկուին:

անափառութիւնը և եսասիրութիւնը մարդուն մահ կը բերեն:

2. — ԱՍՏՈՒՄՈՑ ՊԼԵՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ճնանի մը (Աստուածագէտ) և Պրեմիկա մը (Աստուածատէր) անգամ մը միասին անտառի մը մէջէն կ'անցնէին, երբ իրենց ճամբուն վրայ վաղը մը տեսան: Ճնանին բառ. փախչելու որք է պատահաւ չունինք: Ամենակարող Աստուած անպայման մեզ պիտի պաշտպանէ: Ասոր վրայ Պրեմիկան բառ. Ոչ, եղբայր, եկուր փախչինք. ինչո՞ւ. ճիշտը նեղութիւն տանք այն բանին համար, որ մենք կրնանք մեր խելքին ու աշխատանքին միջոցաւ բնել:

3. — ԿԵՐՊԱՐԱՆՔ ԱՍՏՈՒՄՈՑ

Մարդ մը կայ, որ Շիվան կը պաշտէր, բայց, միտ աստուածները կ'ատէր: Օր մը Շիվան անոր կ'երեւի և կ'ըսէ. Դուն ինձի հանդի շես, քանի որ միւս աստուածները կ'ատես: Մարդը սակայն անդդուելի կը մնայ: Քանի մը օր վերջ Շիվան դարձեալ կ'երեւի և կ'ըսէ իրեն. այնքան ատեն որ զիս կ'ատես, հանդի շես ինձի: Մարդը լուռ կը կենայ: Քանի մը օրեր յետոյ, Շիվան դարձեալ կ'երեւի, այս անգամ երկկերպեան ձևով, այսինքն՝ մարմնոյն կէսը իրիւ վիշնու և միւս կէսը իրիւ Շիվա:

Մարդը կէս հաւայ կէս անհաւայ կը դաշայ: Իր նուէրները Շիվան ներկայացնող կողմը կը դնէ և վիշնուն ներկայացնող յատկին կողմը ոչինչ կը նուէրէ: Այս տեսելով, Շիվա կ'ըսէ. Յամաութիւնդ անպայման է: Ես այս ըրի՛ հասկցնեմ և համար քեզի, որ բոլոր աստուածներն ու զդիցունիները բացառած Պրահմիկ զանազան կերպարանքներն են:

4. — ԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Կ'ըսուի թէ թանթրիքան երբ կը ջանայ աղերսանք մատուցանել շատուծուն, մեռեալի ոգիին միջնորդութեամբը՝ նոր մեռած մարդկային դիակը մը վրայ կը նստայ: Իր մօտ կը պահէ կերակուր և գինի: Աղերսանքի (աղօթքի) միջոցին, երբ որեւէ ատեն դիակը կենդանանայ (ոգ չէ թէ ժամանակաւորապէս) և բանայ իր բերանը, խնդրաբեկ աներկիւ պէտք է գինին և կերակուրը անոր բաց բերնէն վար թափէ, այդ կերպով գոհացում տալով մեռեալին մէջ առժամաբար գոյութիւն աւելող անդազկան կարիքներ: Եթէ այսպէս չշարժի, այս անդազկան կարիքը պիտի ընդհատէ իր աղերսանքը, և բարձր ոգին վար պիտի չիջնայ:

Դուն այժմ կը բնակիս աշխարհ կոչուած դիակին (մարմնոյն) մէջ. եթէ կ'ուզես երանութեան հասնիլ, նախ պէտք է քու մէջդ գտնուող աշխարհային պահանջներուն գոհացում տաս, այլապէս, քու աղօթքդ ու աղեր-

սանդղդ պիտի ընդհատուին աշխարհային հոգիքով և նենհուլներով:

5. — ԵՐԱՆՍԿՈՒԹԵԱՆ ՈՎԿԻԱՆԸ

Կոհորդիւոսը կը սիրէ լողալ լուսին երեսը, սակայն, անմիջապէս որ վիր կ'ենէ, որոտորդներու նեւերուն թիւրաքն կը դառնայ: Այս պատճառաւ ալ հարկադրուած է լուսին տակ մնալ և, աւստի, չի կրնար երեսը ելլել: Աւելին, երբ պատեհութիւն մը գտնէ, խոր, բրդացող ճայնով մը վեր կը բարձրանայ և երջանկութեամբ կը լողայ լուսին բնդարձակ տարածութեան վրայ:

Ո՛վ մարդ, որ աշխարհի մեծ ուռկանին մէջ կապուած կը մնա, շատ կը ցանկեալ նշմանալ Ովկիանոսի մականերուն վրայ լողալ, սակայն, ընտանիքիդ տաղտկալի կարիքները արգելք կը հանդիսանան քեզի: Բայց, ուրախ եղի, երբ առիթն ունենաւ, բարձրածայն կանչէ Աստուծոյդ, անկեղծօրէն աղօթէ և պատմէ իրեն քաւ բոլոր ցաւերդ. յարմար ժամանակին, Ան անշուշտ պիտի ապաստարգրէ քեզ և պիտի կարողացնէ քեզ Նշմանալութեան Ովկիանոսին վրայ լողալ երանութեամբ:

6. — ԱՊԱՏԵԱՐՈՂ ՕՅԸ

Տեղ մը օձ մը կ'ապրէր: Ոչ ոք կը համարաւկէր այդ տեղէն անցնի. ո՛վ որ անցնէր, վայրկեանակաւ և մահացու կերպով կը խայթէր: Անգամ մը Մահաթման (բարձր հոգիով տոբ) անցաւ այդ ճամբէն, օձը վաղցեց անոր հաւէն, զայն ևս խայթելու համար: Բայց երբ տոբը մարդուն ձօտեցաւ, կորոնցուց իր յանդգնութիւնը, յալթահարաւեցաւ ընկիւնէն: Իմաստունը օձը անսնելով ըսաւ. Բարեկամ, սերմն կը խորհիս զի՛ս ալ խայթել: Ոձը աւելցաւ և չի կրցաւ պատասխանել, որուն վրայ իմաստունը բռնաւ. Մահի ըրէ, բարեկամ, ասկէ յետոյ ալ ոչ ոքի Քսաւ մի տար: Սօք խոնարհելով հաւանեցաւ: Իմաստունը գնաց քիւր համբան, օձն ալ մտաւ իր ծակը: Անկէ յետոյ, անմեղութեան և սրբութեան կեանք մը սկսաւ իրեն համար. ոչ մէկ տեսնելիքներ, մօտակայ բնակիչներ խորհեցան որ օձը իր թոյնը սպառած ըլլալու էր և այլևս վտանգաւոր չէր. ուստի ամէն ոք սկսաւ զայն չարաբար. ոմանք զայն տրոխներով ընկու աշխատեցան, ուրիշներ անողորմաբար քարը տուին իր պոչէն, այս՝ կերպով օձին փորձանքները բազմացան: Բարեբախտաբար, իմաստունը դարձաւ անցաւ այդ վայրէն. տեսաւ բարի օձին վերադարձը խոշտանդուած վիճակը, շատ յուզուեցաւ և հարցուց այս նեղութեան պատճառը: Օձը պատահաբար իմացաւ, Նշմանալութեան Ո՛վ Մուրը մարդ, ստուգաւ այն է, որ այլևս ոչ ոքի Քսաւ չեմ հասցնիր, ինչպէս խորհուրդ տուիր ինձի, բայց, աւա՛ղ,

մարդիկ այնքան անգութ կերպով կը վարուին ինձի հետ, իմաստունը ժպտելով ըսաւ. իմ սիրելի բարեկամս, ես քեզի պարզապէս խորհուրդ տուի ոչ ոքին չի խայթել, բայց չըսի որ ուրիշները չի վախցնեն. թէև ոչ ոք պէտք է խայթես, սակայն պէտք է անոնցմէ իւրաքանչիւրը քեզմէ բաւական հեռու պահես, անոնց երեսն ի վար տուելով:

Նմանապէս, եթէ կ'ապրիս այս աշխարհին մէջ, պէտք է մարդիկ քեզմէ վախնան և միանգամայն քեզ յարգեն: Ոչ ոքի չարիք մի հասցրնէր, սակայն, նայէ որ ուրիշներն ալ քեզի չի Քսահն:

Բ.

«Առանց առակի օրինել խօսէր ընդ նոսա» (Մատթ. ԺԵ. 34): Վնայութիւնը մեր Փրկչի մօտին է: Մարդկութեան մեծ ուսուցիչներ միշտ Առաքիներ գործածած են աւելի լաւ հասկըցնելու համար իրենց միտքը: Այսպէս ըբած են Պրպտոն ու Արիստոտէլ: Հերոդոտոս առակներ գրած է Կիւրոսի բերնին մէջ: Յուդաբն Փարապոլի կը նշանակէ առակաւոր խօսակցութիւն, իսկ Մառալ երբայեցեղէն առակ բռնէ է:

Առակի գործածութիւնը ընդհանրացած էր Արեւելեան ժողովուրդներու մէջ. Կոմպիւրիսիոն, Պուտոսա, Լաօ Տէ, չին Կտակարանի Մարգարէներ օգտագործած են առակները: Մենք ևս ունեցած ենք առակագիր վարդապետներ, որոնց ամենէն նշանաւորը կոչած է Վարդան Այգեկցին: Առակներու գլուխ գործոցները սակայն մեր Տիրոջ առակներն են:

Չին Կտակարանի մէջ նշանաւոր է Նաթան Մարգարէի՝ Դաւիթ խօսած առակը (ԲԺ. ԺԺ. 1-4): Թէ ինչպէս հարուստին մէկը յափըշտակելով աղքատի մը գառնուկը զայն կը սպաննէ: Ստորի կուտանք երբայեան հին աւանդութիւն մը — արտաքոյ Ո՛րոց — ուր կը պատմուի թէ ի՞նչպէս Նաթան սորվեցաւ առակներ գործածելու առաւելութիւնը:

Նաթան, կոշտ զգեստներ հագած, խիստ խօսքերով կը սորվեցնէր մարդոց, սակայն անոնք կը փախչէին իրմէ: Տափնապալի գիւշեր մը անցնելէ ետք, Տիրոջ Հոգին զինք կ'առաջնորդէ նուառ օձայիկ ունեցող նուաննիի մը: Նաթան կը տեսնէ որ նուառերը տեղներու նտին ծածկուած են, կը սկսի մտաւել: Եւ ա՛յս նշաննիին մէջէն Տիրոջ խօսքը կը յսէ որ կ'ըսէր. «Տե՛ս, Նաթան, բնութիւնը քաղցր պտուղներ կը խօստանայ պարզ ծաղիկներու միջոցով, և կ'ընծայէ գանոնք տեղներու նտին ծածկելով իր ձեռքը»:

Նաթան կը հակնայ իրեն տրուած դասը, կ'ուրախանայ, և անկից ետք խանդավառուած, առակներով կը սորվեցնէ ու շատերը ճշմարտութեան կը շահի:

7. — ԶԿՆՈՐԱ ԿՆՈՂ ԱՆՔՆՈՒԹԻՒՆԸ

Զկնորս կին մը՝ հեռաւոր շուկայէ մը գէպի տուն վերադարձին, փշերուան պահուն, սաստիկ փոթորիկի մը բռնեցեցաւ։ Հարկադրուած ապաստանեցաւ մօտակայ ծաղկավաճառի մը խանութը։ Հիւրանք ծաղկավաճառը շատ աչուտօրէն ընդունեց զինքը և թոյլ տուաւ, որ փշերը անցնէ իր պարակէին անմիջապէս կից սենեակի մը մէջ։ Սակայն, բուրուճիկով լեցուն միջնորտը թոյլ չի տուաւ որ ձկնորս կինը քնանայ։ Վերջապէս, կինը ստուգեց թէ՛ պարտէզի ծաղիկներուն անուշ բուրմունքն էր որ դինք այրպէս արթնէ կը պահէր, ուստի ելաւ։ Այն ատեն իր ձուկէ պարապ կողովին վրայ քիչ մը շուր սրսկեց և զայն տեսաւորեց իր ըթին մօտ, և, իբր հեռեանք, անմիջապէս խորունկ քունի մը մէջ ինկաւ։ Այսպէս է, յիշատի, գէշ ունակութիւններու ազդեցութիւնը բոլոր անոնց վրայ՝ որոնք տէր դարձած են այդ ունակութիւններուն։ Այսպիսիներն այնքան տարուած կ'ըլլան իրենց յոռի ունակութիւններովը, որ չեն կրնար հոգեկան միջնորտին ազդեցութիւնը վայելել։

8. — ԱՂԱՄԱՆԵՑ ԵՒ ՓՈՇԵՒ

Այր ու կին աշխարհն ուրացան և միասնաբար ձեռնկոկեցին ուխտագնացութիւններ կատարել գէպի զանազան կրօնական ուրախութիւններ։ Անգամ մը, այլը, երբ իր կնոջմէն քիչ մը յառաջացած կը քալէր, ճամբուն վրայ կտոր մը աղամանդ նշմարեց և խորհելով որ թիթ իր կինը տեսնէր այդ աղամանդը, ազաւտութենէ տարուած հաւանաբար, կորսնցներ աշխարհաբացութիւն իր արմատիքը, անմիջապէս ձեռքերով փորեց գետինը, որպէսզի հոն թաղէ իր գտած աղամանդը։ Երբ այսպէս զրապած էր ան, ահա վրայ հասաւ իր կինը և հարցոյց թէ ի՞նչ կ'ընէր։ Ճարգը ուղեց խուսափողական պատասխան տալ, սակայն կինը նշմարեց աղամանդը և, կարգալով իր անուանոցի խորհուրդները, բռաւ։ Ինչո՞ւ թո՞ղուցր իր աշխարհը, երբ տակաւին աղամանդին և փոշիին տարբերութիւնը կը գգաս...

9. — ԵՐԿՆԱՅԻՆ ՍՕՐ ՎԻՐԱՌՈՐՈՒՄԸ

Քարթիքէյան չառապանքը՝ երկնային զօրաց գեկավարը, անշուք մը, պատահմամբ, իր մատներով կատու մը ճանկաւտեց։ Երբ տուն վերադարձաւ, տեսաւ որ իր մօր գէճիկն վրայ ճանկաւտեցի նշան մը կար։ Ուստի հարցուց։ Սիրելի Մայր, ինչպէս եղաւ որ այդպիսի տեղի ճանկաւտեց մը ունեցար այտուղ վրայ։ Տուրեց անտառածռնիկն պատասխանեց։ Տղաս, այդ ըստ գործն է, ըստ եղունգով ճանկաւտած։ Քարթիքէյան զարմացմամբ ըսաւ։ Մայր, ինչպէ՞ս կրնայ ըլլալ այդ։ Ես երբեք չեմ ճանկաւտած ըլլալ։ Էսմ ի՞նչիւր Մայրը պատաս-

խանեց. գաւազն, մօռցար որ այս առաւօտ կատու մը ճանկաւտեցիր։ Քարթիքէյան բռաւ։ Այո, յիշատի կատու մը ճանկաւտեցիր, սակայն ինչպէ՞ս գէճիք այդ սպին ստացաւ։ Մայրը պատասխանեց։ Զաւազն, աշխարհիս մէջ միայն Սո ի գոյ եմ։ Ես ինքն արարչագործ եմ։ Թեամբ ամբողջութիւնն եմ, որու որ Պասնաւորեցաւ, ինքն Պասնաւորեցաւ կ'ըլլատ։ Քարթիքէյան շատ զարմացաւ այս բացատրութիւնը լսելով և որոշեց երբեք չամուսնանալ, վասնզի, որո՞ւ հետ կրնար ամուսնանալ, երբ ամէն կին մայր էր իրեն համար։ Ես կը նմանիմ Քարթիքէյային։ Ամէն կին իմ հրկնաւոր մայրս կը նկատեմ։

10. — ՈՍԿԻՈՎ ԼԵՅՈՒՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՍՈՓՈՐԵՆԸ

Ագահութիւնը ձնունդ կուտայ տառապանքի, մինչ գոհունակութիւնը՝ մշտատես երջանկութիւնը կը պարգեւէ ամենուն։

Անգամ մը սափրիչ մը դիւարեանակ ծառի մը տակէն կ'անցնէր, երբ լսեց ձայն մը՝ որ կ'ընէր։ Կ'ուզէր սոսկիով լեցուն ծօթը սափորներ ու նենալ։ Սափրիչը չորս կողմը նայեցաւ, սակայն ոչ ոք չհրցաւ տեսնել։ Թորոքաւոր մայր կրկնեց միևնոյն խօսքերը։ Սափրիչին ընչաբացարձակութիւնը թեկեր առաւ և, չուզելով նման ինքնամատոյց հարստութիւն մը ձեռք հանել, բարձրաձայն ըսաւ։ Երբ ողորման Աստուած, իր բարութեամբը, կը գթիս նոյն իսկ ինձ նման խելից սափրիչի մը, այլևս կարելի՞ է մերժել եղած այս աղէիւ առաջարկը։ Պատասխանը անմիջապէս եկաւ։ Գնա՛ տուն, և, արդէն իսկ, սափորները հոն փոխադրուած պիտի գտնես։ Սափրիչը, անապատանօք և հեռապառ շուշնջով տուն վաղեց և, իբրեք, տեսաւ, որ խոտացուած սափորները հոն էին։ Ուրախութեամբ, մի առ մի բացաւ զանոնք և գտաւ՝ որ ամէնքն ալ լեցուն էին, բացի մէկէն՝ որ կիսով պարապ էր։ Այժմ սափրիչը բուռն փափեց մը ունեցաւ այս սափորն ալ լեցնելու, ուստի, ծախեց իր ունեցած բոլոր ոսկի և արծաթ զարդեղէններն ու իրեղէնները, և մեծոք գրամի վերածելով, նետեց սափորին մէջ։ Սակայն, ով զարմանք, պտուղը չէր լեցուել։ Այն ատեն իր ընտանիքն ու ինքը զինքը անբաւարար անունգով պահելով, սկսաւ իր բրած խնայողութիւնը նետել սափորին մէջ, ոսկային, սափորը կը շարունակէր միշտ պարապ մնալ։ Այս անգամ սափրիչը գիմեց թագաւորին, խնդրելով որ իր ռոհիկը աւելցնէ, քանի որ ստացած գրամի իր ընտանիքի ապրուստին համար անբաւարար էր։ Թագաւորը՝ որ զինքը շատ իր սիրելի, գոհացում տուաւ իր սափրիչին խնդրանքին։ Սափրիչը սկսաւ, նոյն ձևով, իր ստացած բոլոր վճարումներն ու գրամական նուէրները նետել սափորին մէջ, սակայն, անկուշտ սափորը

լիցենզիա սրհէ նշան ցոյց չէր տար: Ուստի մեր ստփրիշը սկսաւ մուրացկանութեան և դարձաւ արգահատելի և ողբերկի արարած մը: (Որ մը, թագաւորը տեսնելով անոր այս վիճակը, բաւաւ: Բարեւ, ի՞նչ կը տեսնեմ, ի՞նչ պատահեցաւ զեղի: Երբ այժմեւ վարձատուութեանդ կէտը միայն կը ստանայիր, շատ-շատ երջանիկ, ուրախ, գոհունակ և քայառողջ էիր: Բայց այժմ, ջուր կրկնապատկուած թոշակովդ, դարձեր ես թախծոտ, հոգեբով ծանրաբեռնուած և վշտաւած, ի՞նչ է պատճառը: Արդեօք ոսկիներով լի եօթը ստփորնէ՞րը բնդունեցիր:

Այս հարցումին վրայ, ստփրիշը յանկարծակիի եկած, ձեռքերը իրար միացուց և աղբիւրակու ձայնով մը խնդրեց թագաւորէն, որ իրեն ըսէ, թէ՞ ո՞վ այս մասին իրեն տեղեկութիւն տուած էր: Թագաւորը պատասխանեց, թէ՛ որ Եւրջայի(?) գանձերը կ'ընդունէր, անպայման այսպիսի թշուառ վիճակի մը անտեսելու կը դատապարտուէր: Եւ ես քեզ այս նշանով ճանչցայ: Վերադարձուր այդ դարմ անմիջապէս: անկէ սէնթ մը իսկ չես կրնար ծախսել: Այդ դարմը՝ դրամ գիշելու համար է լոկ և ոչ ծախսելու համար: Այս խորհուրդը սթափեցուց ստփրիշը՝ որ անմիջապէս գիւտարնակ ծառին երկայնով, բաւաւ: Թի՛ Եւրջա, ետ առ առած՝ ոսկիներդ: Բեր տուն վերադարձաւ, տեսաւ որ եօթը օստփորները անհետացած էին, իրենց հետ տանելով նաեւ տարիներու ընթացքին ձեռք բերած իր խնայողութիւնը: սակայն և այնպէս, անկէ յետոյ երջանիկ կեանք մը ունեցաւ:

Ք.

Նկար մը, պատմութիւն մը աւելի ազդեցիկ է, քան հարիւր խօսք: արդ, Առաջը նկարուն խօսք է կամ այլաբանութիւն, պատմութիւն և կամ բնութեան և կեանքին առնուած օրինակ:

Յիսուս լաւագոյնն գիտէր գործածել առականները: Անոնք մեծ լոյս կը սփռէին իր տուած դասերուն, ուսուցումներուն վրայ: Իր առականները պարզ էին, հետաքրքրական և հաղորդելի: Ամէնօրեայ կեանքին առնուած էին անոնք: Յիսուսի առականներուն մէջ բնութիւնը կը խօսէր հմայիչ ձայնով մը որ կը ներշնչէ մեզ: Թաշուները կ'երգեն Նախախնամական երաշխիքը, դաշտի շուշանները գեղեցիկութիւնը: երգ ու գոյն, կարծես Աստուծոյ սնունդն ու զգեստը լինէին:

Աւետարանական ամենաիրմական ճշմարտութիւնները առականներով եւ արուածն էին նաեւ տեսիլներով և այլաբանութեամբ արտայայտուած ճշմարտութիւններ ու դասեր:

(*) Ծախշտ, Հարստութեան չափանիշ:

Որքան գեղեցիկ, իրենց պարզութեան մէջ ներշնչող ու հոգեոր յստով լեցուն են Քրիստոսի առականները: անոնք կը մխթարեն, կը քաջաբերեն և սնունդ կը ջամբեն ու է մարդու հոգիին: Կ'արժէ ստորի մէջը բերուած առականները այդ տեսակէտով բաղդատութեան գնել Աւետարանի առականներուն հետ և զգալ երկուքին տարբերութիւնը: Արդարեւ թի՛ ռք խօսեցաւ որպէս այլն այն (Յովհ. Ի. 46):

11. — ԱՌԻԻՍԸ ԵՒ ՃԱԳԱՐԸ

Ան՝ որ խելք ունի, ունի նաեւ զօրութիւն: Բայց յիմարը ինչպէ՞ս կրնայ զօրութիւն ունենալ: տեսէք, ահա առիւծը՝ որ հպարտութեամբ գինովացած, հագարէ մը յաղթուեցաւ:

Մանտարա կոչուած լեռան մը վրայ, Տիրքանա (գժուար ընտելանալիք) անունով առիւծ մը կ'ապրէր: շրջակայքի անասուններուն այնքան անխնայ յարգ կուտար, զանոնք իրեն իբր առօրեայ կերակուր գործածելով, որ խեղճերը օր մը ի մի հաւաքուեւրով, այսպէս խնդրանք ներկայացուցին առիւծին: Չեղք վեհափառութիւն, ինչպէս համար այսպէս ամէնքս ալ լարդուինք: արտօնեցէք մեզ և մենք ամէն օր, Ձեզի իբրեւ նուէր, անասուն մը պիտի բերինք Ձեր հաշին համար: Եթէ այդ ձեզի համար հաճելի է, ըստ առիւծը, այդպէս թող ըլլայ: Անկէ յետոյ, գոյացած համաձայնութեան հիման վրայ, առիւծը կը կերակուրէր, իւրաքանչիւր օրուայ համար հայթայթուած անասունով մը: Օր մը, կարգը եկաւ ձեր հագաքի մը՝ որ այսպէս խորհեցաւ ինքն իրեն. «Կախի իբր հետեւեալք խոնարհութիւնը՝ կրնայ ապրելու յոյս ներշնչել: սակայն, քանի որ, այսպէս կամ այնպէս, կորուսելու դատապարտուած եմ, ինչպէս համար քոնիմ առիւծին առջև: ուստի, իրեն գանդալօրէն պիտի մօտենամ: Այդպէս ալ ըրաւ: Առիւծը՝ իր քաղցէն տանջմամբ, զայրացած պոռաց հագարին երեսն ի վար: Երկուսն այսքան յապաղեցար: ձագարը պատասխանեց. «եյ չեմ յանցաւորը: ձամբան ուրիշ առիւծ մը բռնութեամբ կեցուց դիս, և երգում առաւ ինձմէ: որ իրեն պիտի վերադառնամ: եկայ, որ այս պարագան հաղորդեմ տիրոջ: Առիւծը հայտնե՞րգ զոչեց: Շնորհով գնա և այդ ողորմելի արարածին տեղը ցոյց տուր ինձի: Այն ստեղծ, հագարը առաջնորդեց առիւծը խորունկ հորի մը լոյս և ըսաւ: Թող տերս հոս գայ և տեսնէ: և ցոյց տուաւ հորի շուրին վրայ առիւծին հայելիացած պատկերը: Առիւծը հպարտութեան փրցեցած, ինքզինքը նետեց իր պատկերին վրայ և կորուսեցաւ միտաւր ընդմիջու: Ուստի, կ'ըսեմ: Ան որ խելք ունի, ունի նաեւ զօրութիւն, բայց, յիմարը ինչպէ՞ս կրնայ զօրութիւն ունենալ:

12. — ՍՈՒՐԵՐԵԸ ԵՒ ՓՐԿԻՋՆԵՐԸ

Բարձր պատերով շրջափակուած վայր մը կար: Դուրսէն մարդիկ չէին գիտեր թէ ինչպիսի տեղ մըն է ան: Անգամ մը չորս անձեր որոշեցին անդուխով մը վեր մագլցիլ: Եւ տեսնելու ե հասկնալու համար թէ ի՞նչ կար հոն: Անմիջապէս որ առաջին մարդը յաջողեցաւ պատին վերիւ հասնիլ, ուրախութեան աղաղակ մը արձակելով ցատկեց ներս: Երկրորդը՝ նոյնպէս, շուտով բարձրանալով, ուրախութեան ճիւղեր արձակեց, և իր կարգին ցատկեց ներս: Նոյնը ըրաւ նաև երրորդը: Չորրորդը ևս, երբ յաջողեցաւ պատին գագաթի հասնիլ, ինքզինքը գտաւ ընդարձակ և գեղեցիկ պարտեզի մը առջև, քաղցրահամ պտուղներով և հովանուտ պուրակներով: Եւ ինչու՞նի թէև զօրեղապէս փորձուցաւ, միևնրուն նման վար ցատկելով, վայելիլ այդ սքանչելի տեսարանը՝ սակայն շուտով յաղթահարեց իր այս փորձաւթեան, և սանդուխէն ետ դէպի վար իջնելով, սկսաւ գեղեցիկ պարտեզին ուրախ լուրերը հաղորդել գուրդի մարդոց:

Պրահման՝ պատերով եզերուած այս պարտեզին կը նմանի: Ան որ կը տեսնէ զայն, իր իսկ գոյութիւնը կը մոռնայ, և, երանաւետ տարախութեամբ մը առջցուն, վար կը խուժէ, լացարձակ ազատութեան (Մօթշային) տիրաւորու համար: Այսպէս են այս աշխարհի ազատագրուած սուրբերը: Բայց Մարդկութեան Փրկիչները անոնք են՝ որոնք կը տեսնեն զԱստուծոյ, և, փափաքելով իրենց այս երջանկով իրենցն ու երկնային տեսիլը բաժնել ուրիշներու հետ, կը մերժեն վերջնական ազատագրումը, և կամօղին, այս աշխարհի վերածնունդի գծուարին քործին կը նուիրեն ինքզինքնին, որպէսզի սուրայտող մարդկութիւնը իր գերագոյն նպատակակէտին առաջնորդեն:

13. — ԲԱՆՏԱՌՈՐ ՓԱՅՏԱՅԸ

Փայտահատ մը՝ մօտակայ անտառէն իր հաւաքած փայտի վաճառումով, խեղճ ու կրակ ապրուստ մը հապիւ կենաւ ճորել: Օր մը երբ Սաննիստինը(*) որչա անտառէն կ'անցնէր, տեսաւ փայտահատը գործի վրայ և խորհուրդ տուաւ անոր որ յառաջանայ դէպի անտառին ներքնամասը՝ վտանհեցնելով զայն, որ այդ ընելով, շահաւոր դուրս պիտի գայ: Փայտահատը հնազանդեցաւ այս ցուցմունքին և յառաջացաւ դէպի անտառին խորը՝ ուր գտաւ ճանդան մը (սէնտրուուտ թրի — սանտալափայտի ծառ) և մեծ ուրախութեամբ, ճանդանի գտնուած վայրէն աւելի անդին անցաւ և ի վերջոյ հանդիպեցաւ պղնձահանքի:

(*) Սաննիստինը կը նշանակէ իր կրօնական կեանքի անկախութեամբ ասիական համոզ Պրահման:

ՀԵՌԱԳԻՐ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԷՆ

Ամենապատիւ

Տ. Սիլիբե Ս. Արեւայ. Տեղեկագիր

Պատրիարք Լայոյց Սրուստովի

«Տիրոջ օգնականութեամբ Հոկտեմբերի երեքին Մայր Աթոռ վերադարձանք, արհասանման կատարած Մեր հովուապետական այցելութեան խորագրէս միաբարձրաբար եւ առաւել լաւաստ: Կ'ապօրեմք մեր Սուրբ Աթոռի ղեկավար պայմանութեան եւ միասնութեան համար: Սղբարեւակաւ սիրով եւ ողջունիք:»

ՎԱԶԳԷՆ Ա.

Կաթողիկոս Ամենայն Լայոյց

մը՝ ուրկէ, իր հետ կարենալ տանելու չափ կոնգրէ կտրելով, տարաւ և ծախեց և մեծ շահ մը ապահովեց: Նոյն օրն իսկ, խորհեցաւ թէ ինչու՞ Սաննիստին իրեն առաջուց չայտնեց թէ՛ ճանդան մը պիտի գտնէր, այլ միայն բաւականացաւ, յանձնարարելով որ դէպի անտառին խորը յառաջանայ: Յաջորդ օրը, զգինձ հաւաքելով, տարաւ շուկայ, ծախեց, և մեծ գումար մը շահեցաւ: Եւ յաջորդ օրը, առանց կանգ առնելու պղնձահանք, շարժեցաւ դէպի առաջ, ինչպէս յանձնարարած էր Սաննիստինը, և, իբր արգիւնք՝ հատաւ արծաթի հանք մը՝ ուրկէ բաւականաչափ արծաթ հաւաքելով, տարաւ ծախեց և աւելի մեծ գումար մը շահեցաւ: Այսպէս, ամէն օր թիւ մը աւելի առաջանալով, գտաւ սակիւ և ազատանդի հանքեր և, ի վերջոյ, մեծ հարստութեան տիրացաւ:

Իսկական և ճշմարիտ գիտութեան տեսչացող մարդուն պարագան ալ այսպէս է: Կարգ մը գերբնական և արտակարգ ուժերու տէր դառնալէ յետոյ, եթէ յառաջդիմութեան իր համբուռն վրայ կանգ չառնէ, ի վերջոյ, յաւիտենական ճշմարիտ գիտութեամբ օժտուած իսկական հարուստ մը կ'ըլլայ:

Թարգմանեց

ԲԱՐԳԷՆ ԵՊՍ. ՎԱՐԺԱՊԵՏՅԱՆ